

Bölüm 13

ANOREKSİYA NERVOZA

Deniz ALÇI¹

GİRİŞ

Psikiyatri pratiğinde iştah ve kilo değişiklikleri kimi zaman tanı koydurucu ve hasta izleminde kullanılan bir semptom, kimi zaman da tedavi sürecinde görülen yan etkiler olarak karşımıza çıkabilmektedir. Kilo kaybının belirleyici olduğu en önemli tanı gruplarından biri ise yeme bozukluklarıdır.

Tanı

Amerikan Psikiyatri Birliği' nin yayınladığı DSM-5 tanı ölçütlerine göre beslenme ve yeme bozuklukları grubu içinde, pika, geri çıkarma (geviş getirme) bozukluğu, kaçınan/kısıtlı yiyecek alımı bozukluğu, anoreksiya nervoza, bulimiya nervoza ve tıknırcasına yeme bozukluğu bulunmaktadır (1). Dürtüsel yeme atakları, yiyecek alımından kaçınma, beden algısında bozukluk, yenilenin geri çıkarılması, kilo alımından korkma gibi belirtilerin görüldüğü bu tanı grubundan kısıtlı yiyecek alımı bozukluğu ve anoreksiya nervoza tanılarında; belirgin bir kilo kaybı ve belirgin bir biçimde düşük vücut ağırlığı tanı kriterleri içerisinde bulunmaktadır (1). Yeme bozuklukları özellikle 80' li yıllardan itibaren daha çok araştırılmaktadır ve batılı ülkelerde insidansı giderek artış göstermektedir (2).

Kilo kaybı olan hastaya yaklaşımda yeme bozuklukları, psikiyatri alanında mutlaka gözden geçirilmesi gereken bir tanı grubudur. Bu grup içerisinde Anoreksiya Nervoza hastaların yiyecek alımını belirgin şekilde azaltması ve yeme sonrası geliştirdikleri telafi davranışları sonucu vücut kitle indeksinde ciddi azalma ile seyreden bir bozukluktur. 'Anoreksiya Nervoza', sinirsel kökenli iştah kaybı anlamına gelmektedir (3). Anoreksiya nervoza; davranışsal, fiziksel ve psikojenik yönleriyle değerlendirilip, tedavi edilmesi gereken bir sendromdur. İlk anoreksiya nervoza vakası, Sir William Gull tarafından 1888' de bildirilmiştir (4).

¹ Uzman Doktor, Balıkesir Devlet Hastanesi Psikiyatri Kliniği, dkabadayi@yahoo.com

seyreden bir bozukluktur ve buna bağlı ciddi mortalite oranları görülmektedir. Günümüzdeki güzellik algısı, zayıf olmanın özenilen ve avantajlı bir durum olarak algılanması, adolesan yaşlardan itibaren bireyleri olumsuz etkilemekte ve yeme bozukluklarına yatkınlık oluşturabilmektedir. Tanı ve tedavi süreçleri için biyo-psiko-sosyal yaklaşım gerektiren anoreksiya nervozanın tedavisi uzun yıllar sürmektedir. Hastalardaki uzun açlık süreçleri sonrası gelişen malnutrisyon ve medikal komplikasyonların tedavisi, yeme bozukluğu davranışı için psikoterapi ve hala araştırma süreçleri devam eden farmakoterapi, değerlendirilmesi gereken tedavi süreçleridir.

KAYNAKLAR

1. E. Köroğlu, *DSM-5 Tanı ölçütleri başvuru el kitabı*. 2013.
2. Y. Bozuklukları and V. E. Tedavisi, "Yeme bozuklukları ve Tedavisi," pp. 21–27, 1999.
3. L. Moskowitz and E. Weiselberg, "Anorexia Nervosa/Atypical Anorexia Nervosa," *Curr. Probl. Pediatr. Adolesc. Health Care*, vol. 47, no. 4, pp. 70–84, 2017.
4. J. A. Silverman, "Sir William Gull (1819–1890) Limner of anorexia nervosa and myxoedema," *Eat. Weight Disord. Anorexia, Bulim. Obes.*, vol. 2, no. 3, pp. 111–116, 1997.
5. A. P. Association, *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-III draft/prepared by the Task Force on Nomenclature and Statistics of the American Psychiatric Association*. American Psychiatric Association, 1978.
6. A. P. Association, "DSM-III-R: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. revised," *Washington, DC Assoc.*, 1987.
7. A. P. Association, "DSM-IV: diagnostic and statistical manual of mental disorders," *Washington, DC Assoc.*, vol. 1, p. 994, 1994.
8. E. Köroğlu, "DSM-IV-TR tanı ölçütleri başvuru el kitabı," *Ankara, Hekimler Yayın Birliği*, 2001.
9. M. Schorr and K. K. Miller, "The endocrine manifestations of anorexia nervosa: Mechanisms and management," *Nat. Rev. Endocrinol.*, vol. 13, no. 3, pp. 174–186, 2017.
10. J. Treasure *et al.*, "Anorexia nervosa," *Nat. Rev. Dis. Prim.*, vol. 1, p. 15074, Nov. 2015.
11. G. Jagielska and I. Kacperska, "Outcome, comorbidity and prognosis in anorexia nervosa," *Psychiatr. Pol.*, vol. 51, no. 2, pp. 205–218, 2017.
12. F. R. E. Smink, D. Van Hoeken, and H. W. Hoek, "Epidemiology of eating disorders: Incidence, prevalence and mortality rates," *Curr. Psychiatry Rep.*, vol. 14, no. 4, pp. 406–414, 2012.
13. K. L. Klump, C. M. Bulik, W. H. Kaye, J. Treasure, and E. Tyson, "Academy for eating disorders position paper: Eating disorders are serious mental illnesses," *International Journal of Eating Disorders*. 2009.
14. A. Keski-Rahkonen *et al.*, "Epidemiology and course of anorexia nervosa in the community," *Am. J. Psychiatry*, 2007.
15. H. W. Hoek and D. Van Hoeken, "Review of the prevalence and incidence of eating disorders," *Int. J. Eat. Disord.*, vol. 34, no. 4, pp. 383–396, 2003.
16. G. Abbate-Daga, F. Amianto, N. Delsedime, C. De-Bacco, and S. Fassino, "Resistance to treatment and change in anorexia nervosa: a clinical overview," *BMC Psychiatry*, vol. 13, no. 1, p. 294, 2013.
17. H. Steinhausen, H. Jakobsen, D. Helenius, P. Munk-Jørgensen, and M. Strober, "A nation-wide study of the family aggregation and risk factors in anorexia nervosa over three generations," *Int. J. Eat. Disord.*, vol. 48, no. 1, pp. 1–8, 2015.
18. K. Wang *et al.*, "A genome-wide association study on common SNPs and rare CNVs in anorexia nervosa," *Mol. Psychiatry*, vol. 16, no. 9, p. 949, 2011.
19. V. Boraska *et al.*, "A genome-wide association study of anorexia nervosa," *Mol. Psychiatry*, vol. 19, no. 10, p. 1085, 2014.

20. K. Lang, C. Lopez, D. Stahl, K. Tchanturia, and J. Treasure, "Central coherence in eating disorders: an updated systematic review and meta-analysis," *World J. Biol. Psychiatry*, vol. 15, no. 8, pp. 586–598, 2014.
21. H. P. Caglar-Nazali *et al.*, "A systematic review and meta-analysis of 'Systems for Social Processes' in eating disorders," *Neurosci. Biobehav. Rev.*, vol. 42, pp. 55–92, 2014.
22. M. Misra *et al.*, "Alterations in growth hormone secretory dynamics in adolescent girls with anorexia nervosa and effects on bone metabolism," *J. Clin. Endocrinol. Metab.*, vol. 88, no. 12, pp. 5615–5623, 2003.
23. R. K. Stoving *et al.*, "Jointly amplified basal and pulsatile growth hormone (GH) secretion and increased process irregularity in women with anorexia nervosa: indirect evidence for disruption of feedback regulation within the GH-insulin-like growth factor I axis," *J. Clin. Endocrinol. Metab.*, vol. 84, no. 6, pp. 2056–2063, 1999.
24. R. M. Boyar *et al.*, "Cortisol secretion and metabolism in anorexia nervosa," *N. Engl. J. Med.*, vol. 296, no. 4, pp. 190–193, 1977.
25. M. Misra and A. Klibanski, "The neuroendocrine basis of anorexia nervosa and its impact on bone metabolism," *Neuroendocrinology*, vol. 93, no. 2, pp. 65–73, 2011.
26. S. Grinspoon, L. Thomas, K. Miller, S. Pitts, D. Herzog, and A. Klibanski, "Changes in regional fat redistribution and the effects of estrogen during spontaneous weight gain in women with anorexia nervosa," *Am. J. Clin. Nutr.*, vol. 73, no. 5, pp. 865–869, 2001.
27. E. A. Lawson *et al.*, "Increased hypothalamic–pituitary–adrenal drive is associated with decreased appetite and hypoactivation of food-motivation neurocircuitry in anorexia nervosa," *Eur. J. Endocrinol.*, vol. 169, no. 5, pp. 639–647, 2013.
28. L. Mayer *et al.*, "Body fat redistribution after weight gain in women with anorexia nervosa," *Am. J. Clin. Nutr.*, vol. 81, no. 6, pp. 1286–1291, 2005.
29. S. Zipfel, K. E. Giel, C. M. Bulik, P. Hay, and U. Schmidt, "Anorexia nervosa: Aetiology, assessment, and treatment," *The Lancet Psychiatry*, vol. 2, no. 12, pp. 1099–1111, 2015.
30. B. Yücel, "Estetik bir kayıdan hastalığa uzanan yol: yeme bozuklukları," *İlk Söz*, 2009.
31. N. Micali *et al.*, "Adolescent eating disorders predict psychiatric, high-risk behaviors and weight outcomes in young adulthood," *J. Am. Acad. Child Adolesc. Psychiatry*, vol. 54, no. 8, pp. 652–659, 2015.
32. H.-C. Steinhausen, "The outcome of anorexia nervosa in the 20th century," *Am. J. Psychiatry*, vol. 159, no. 8, pp. 1284–1293, 2002.
33. P. F. Sullivan, C. M. Bulik, J. L. Fear, and A. Pickering, "Outcome of anorexia nervosa: a case-control study," *Am. J. Psychiatry*, vol. 155, no. 7, pp. 939–946, 1998.
34. M. Błażyno and A. Bryńska, "Comorbidity and characteristic of obsessive-compulsive symptoms in anorexia nervosa," *Psychiatr. Pol.*, vol. 46, no. 6, pp. 1019–1028, 2012.
35. M. Råstam, C. Gillberg, and E. Wentz, "Outcome of teenage-onset anorexia nervosa in a Swedish community-based sample," *Eur. Child Adolesc. Psychiatry*, vol. 12, no. 1, pp. i78–i90, 2003.
36. W. Herzog, D. Schellberg, and H. C. Deter, "First recovery in anorexia nervosa patients in the long-term course: A discrete-time survival analysis," *J. Consult. Clin. Psychol.*, 1997.
37. B. Herpertz-Dahlmann, "Adolescent Eating Disorders: Update on Definitions, Symptomatology, Epidemiology, and Comorbidity," *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*. 2015.
38. M. Strober, R. Freeman, and W. Morrell, "The long-term course of severe anorexia nervosa in adolescents: Survival analysis of recovery, relapse, and outcome predictors over 10-15 years in a prospective study," *Int. J. Eat. Disord.*, 1997.
39. D. Casiero and W. H. Frishman, "W EIGHT ISSUES Cardiovascular Complications of Eating Disorders," vol. 14, no. 5, pp. 227–231, 2006.
40. P. Paper, "Eating Disorders in Adolescents :," pp. 496–503, 2003.
41. N. P. Spack, *Medical complications of anorexia nervosa and bulimia*. Elsevier Ltd, 2013.
42. G. Hütter, S. Ganepola, and W. Hofmann, "The hematology of anorexia nervosa," *Int. J. Eat. Disord.*, vol. 42, no. 4, pp. 293–300, 2009.

43. C. De Caprio, A. Alfano, I. Senatore, L. Zarrella, F. Pasanisi, and F. Contaldo, "Severe acute liver damage in anorexia nervosa: two case reports," *Nutrition*, vol. 22, no. 5, pp. 572–575, 2006.
44. J. Koutek, J. Kocourkova, and I. Dudova, "Suicidal behavior and self-harm in girls with eating disorders," *Neuropsychiatr. Dis. Treat.*, vol. 12, p. 787, 2016.
45. P. S. Mehler, A. B. Winkelman, D. M. Andersen, and J. L. Gaudiani, "Nutritional rehabilitation: practical guidelines for refeeding the anorectic patient," *J. Nutr. Metab.*, vol. 2010, 2010.
46. B. T. Walsh *et al.*, "Fluoxetine after weight restoration in anorexia nervosa: a randomized controlled trial," *Jama*, vol. 295, no. 22, pp. 2605–2612, 2006.
47. W. H. Kaye *et al.*, "Double-blind placebo-controlled administration of fluoxetine in restricting-and restricting-purging-type anorexia nervosa," *Biol. Psychiatry*, vol. 49, no. 7, pp. 644–652, 2001.
48. A. M. Claudino, M. S. de Lima, P. P. J. Hay, J. Bacaltchuk, U. U. S. Schmidt, and J. Treasure, "Antidepressants for anorexia nervosa," *Cochrane Database Syst. Rev.*, no. 1, 2006.
49. H. Himmerich and J. Treasure, "Psychopharmacological advances in eating disorders," *Expert Rev. Clin. Pharmacol.*, vol. 11, no. 1, pp. 95–108, 2018.
50. J. Lock, "An update on evidence-based psychosocial treatments for eating disorders in children and adolescents," *J. Clin. Child Adolesc. Psychol.*, vol. 44, no. 5, pp. 707–721, 2015.
51. S. Zipfel *et al.*, "Focal psychodynamic therapy, cognitive behaviour therapy, and optimised treatment as usual in outpatients with anorexia nervosa (ANTOP study): randomised controlled trial," *Lancet*, vol. 383, no. 9912, pp. 127–137, 2014.
52. U. Schmidt *et al.*, "The Maudsley Outpatient Study of Treatments for Anorexia Nervosa and Related Conditions (MOSAIC): Comparison of the Maudsley Model of Anorexia Nervosa Treatment for Adults (MANTRA) with specialist supportive clinical management (SSCM) in outpatients with," *J. Consult. Clin. Psychol.*, vol. 83, no. 4, p. 796, 2015.